35

лыд Већаг

Leviticus 25:1-26:2

25

- בהר סיני לאמר: מרבר יהוה spoke to Moses on Mount Sinai: דַבַּר אַל־בַנִי יִשׂרָאַל וִאָמַרָתְ אַלֵהֵם כִּי תַבֹּאוֹּ אַל־הַאַרֵץ אַשֵּׁר אַנִי נתן לכם ושבתה הארץ שבת ליהוה: אָסַפְּתְּ תִּזְרֵע שַׁנִים תִּזְרֵע שַׁלֶּךָ וְשֵׂשׁ שַׂנִים תִּזְמַר כַּרְמֶּךָ וְאָסַפְּתְ :אַת־תִבוּאָתַה 4 ובשנה השביעת שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליהוה שדר לא תוְלֶע וְכַרְמְךֶ לְא תוֹמְר: אַת ספיה קצירך לא תקצור ואַת־ענבי נוירך לא תבצר שנת 5 You shall not reap the aftergrowth of your harvest שַבַּתְוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ: 6 וֹהַיִּתָּה שַבַּּת הָאָרֵץ לְכֵם לִאַכְלָה לְדָ וּלִעֲבַהְדָ וַלַאֲמַתְדָ וּלְשַׂכִירְדָ וּלִתוֹשֵׂבְרָ הַגַּרִים עמַך:
- יוֹקבּי, לְּךָׁ שַבְע שַבְּע שַבְע שַבּע שַבְע עַע עַבְע שַבְע עַע עַבְע עַבְע עַער עַער עַע עַבְע עַע עַבְע עַע עַבע עַע ע יִמִי שַבַע שבתת הַשַּׁלִים תַשַע וַאַרְבַעִים שׁנַה:
 - 9 וָהַעֶבַרִתְּ שוֹפַר תָרוּעָה בַּחְדֵשׁ הַשַּבְעִי בֵּעְשִוֹר לַחְדֵשׁ בִּיוֹם הַכְּפַּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפַר בַּכְל־אַרְצַכְם:
- ישׁבְיה הָּהָמשׁים שׁלָה וּקרָאתָם הָרְוֹר בָּאָרֶץ לְכַל־ישׁבָיה 10 and you shall hallow the fiftieth year. You shall יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל־אַחזַתו ואיש אל־משפחתו תִּשֹׂבוּ:
- יוֹבֶל הוא שׁנָת הַחֲמִשִים שַנָה תִּהְיָה לָכֶם לְא תִּזְלְעוּ וְלָא תִקצְרוּ 11 That fiftieth year shall be a jubilee for you: you אַת־ספּיתֹיה וַלֹא תַבצרוּ אַת־נזרֵיה:
- בואָתה: אַר האכלוּ אַת־תבואָתה: על הוא קדש תהיָה לְכִם מֹן־הַשְּׁלֵה תאכלוּ אַת־תבואָתה: 12 for it is a jubilee. It shall be holy to you: you
- 14 When you sell property to your neighbor,* or buy :אַת־אַחיו

- Speak to the Israelite people and say to them: When you enter the land that I assign to you, the land shall observe a sabbath of הוהי
- Six years you may sow your field and six years you may prune your vineyard and gather in the yield.
- But in the seventh year the land shall have a sabbath of complete rest, a sabbath of complete rest, a sabbath of you shall not sow your field or prune your vineyard.
- or gather the grapes of your untrimmed vines; it shall be a year of complete rest for the land.
- But you may eat whatever the land during its sabbath will produce—you, your male and female slaves, the hired and bound laborers who live with
- ילבהֶמתְלָ וּלְחִיָּה אֲשֵׁר בִּאִרְצֵךְ תִהְיָה כָל־תְבוּאָתִה לֶאֲכָל: 7 and your cattle and the beasts in your land may eat all its yield.
 - times seven years—so that the period of seven weeks of years gives you a total of forty-nine years.
 - Then you shall sound the horn loud; in the seventh month, on the tenth day of the month—the Day of Atonement—you shall have the horn sounded throughout your land
 - proclaim release* throughout the land for all its inhabitants. It shall be a jubilee* for you: each of you shall return to your holding and each of you shall return to your family.
 - shall not sow, neither shall you reap the aftergrowth or harvest the untrimmed vines.
 - may only eat the growth direct from the field.
 - בשנת היוֹבֵל הַוֹּאַת תְשַׂבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתְוּ: 13 In this year of jubilee, each of you shall return to your holding.
 - any from your neighbor, you shall not wrong one another.

- you only for the remaining crop years: and in selling to you, that person shall charge only for the number of years since the jubilee; אסי אסעל במקפר שנים אות 15 במקפר שנים איז היוב"ל תקנה מאָת עְמִיתְּךְ במִסְפָר שֹנִיהַ אַנִירָ אַמָסְפָּר שֹני
- what is being sold to you is a number of harvests. the fewer such years, the lower the price; for
- 7117 am your God.
- rules, that you may live upon the land in
- your fill, and you shall live upon it in security.
- ont crops?" seventh year, if we may neither sow nor gather in
- eating old grain of that crop; you will be eating

year, so that it shall yield a crop sufficient for

- the old until the ninth year, until its crops come
- the land is Mine; you are but strangers resident
- provide for the redemption of the land. the land that you hold, you must באק'ה ההוני לאקין. Throughout the land that you hold, you must
- come and redeem what that relative has sold. part of a holding, the nearest redeemer* shall If one of your kin is in straits and has to sell בכ קי־יִמִּוּךְ אָחִליךְ וּמִבֶּר מֵאֲחָזָחָ, וּבָא גְאָלוֹ הַקּרֶר אֵלִי וְנָאָל אֶת
- prospers and acquires enough to redeem with,
- it was sold, so that the person returns to that difference shall be refunded to the party to whom
- released, so that the person returns to that until the jubilee; in the jubilee year it shall be it, what was sold shall remain with the purchaser

- לג מספר תבואת הוא מכר לך:
- Ty Do not wrong one another, but fear your God, for I וְלֵא חֹנני אֶישׁ אֶה־עְּמִי אָתְ יָמָרָ אֶתְ לְיֵלָ כָּי אֲנִי יְהָרָה אֶלְהַיכָם:
- מַּגַ-עִּאַבְיּלְ צָבְּמָע: อนัวตั้ง: อนั้ง เมื่อเลือน เลือน เลือน เลือน เลือน เลือน เลือน เลือน เลือน เลี้ยง เลือน เลี้ยง เลี้ยง เลี้ยง เลี้ยง เลือน เล
- אָת-תְבוּאָתָנוּ: ος fry the tages we to eat in the "What are we to eat in the
- Arth aixth air and sing for you in the sixth it is a replaced the sixth in the six
- עולתיעת עדבוא הבואולה האכלו ישן: trill be with the eighth year, you will still be 💘 When you sow in the eighth year, you will still be
- ם או אולים איקום איקום איקום איקום איקום איקום אל איקוביל לענולה לירילו קירילי קיילור פירילי היילון הייגורים ווולוגים איקום אלים אלים אלים היילורים איקום אלים איקום אלים אילום אלים אילום אילום אלים היילוי היילון הייגורים אינום אלים היילון הייגורים אינום אלים הייגורים הייגורי

- tcdeemer but party has no one to be redeemer but אייש בִּי לָא יִרְיֶּה־לִּוֹ גֹאַל וְרִשִּׁינָה יָדֹוֹ וּמִצָא בְּדֶי נְאַלְּחָוֹ:
- אנר קור אָנריקל אָרידוַלעליף לאָיש אָשֶר מָכִר־לֵּר וָשָׁב אָר אַנישְנָי אָת לוַעָר לַאָר מָאָר מָבָר לַאָיש אָשֶר מָכִר־לֶּר וָשָׁב אַר יוֹשְׁב אָת־שְנָי מִשְׁרָ אַר מָבָר־לָּר וְשָׁב
- מוֹנִע עַגּונְבַّגְ וֹגֹּגֹאָ כַּגִּבָגְ וֹמִּבְ גַאַעוֹוּעוֹנִ: אַט לאָם לאַ־יַאַלאַר יִלִי הַשְּׁרִבּלְּע בּעלבּלָע בּעלבּלָע הַעָּל בּעל הַעָּל בּעל הַעָּל בּעל הַעלבּע שפאט אין אַט אָלי עָד בּעלבּעל בּעלבּעל בּעלבּעל בּעלבּעל אַלע עָד אַען עָד בּעלבּעל בּעלבּעל בּעלבּעל בּעלבּעל אַלע עָד אַען עָד בּעלבּעל בּעלבּעל בעלבעל אַלעל אַר בעלבעל אַנעל עַד בעלבעל אַנעל עַד בעלבעל אַלעל עַד בעלבעל אַנעל עַד בעלבעל אַנעל עַד בעלבעל אַנעל עַד בעלבעל אַנעל עַלבעל אַנעל עַד בעלבעל אַנעל עַד בעלבעל אַנעל עַלבעל עַלבעל עַלבעל אַנעל עַלבעל אַנעל עַלבעל אַנעל עַלבעל עַלעל עַלבעל עַלעל עַלבעל עַלעל עַלבעל עַלעל עַלעל עַלבעל עַ

of Egypt—I, your God 'hih. אָלְיִ יְּׁעִוֹּע אֶלְעַיִּכֶּם: they are My servants, whom I freed from the land Eor it is to Me that the laraelites are servants: בצו הירלי בנייקראל קבלים קבלי ולם אשלרדולאמי אותום מארץ מצור

97

I 7717 am your God. figured* stones in your land to worship upon, for for yourselves carved images or pillars, or place T You shall not make idols for yourselves, or set up לא הוקלה ועקל המצבה לא הוקקימה ללם ואֶבֶן משְלִיה לא

sanctuary, Mine, '7117's.

עעוון באַרְצְלֶם לְרַשְׁנַתְוֹנִת עָלְיִהְ כָּי אֲנָי יְהַנֶּת אֶלְבִילֶם:

אָר־שַׂבְּרוֹהַיִּ הִּקְּרִָיּשִׁיִּ הִיּרֶאוּ אֲגִי יְהֹוָה: You shall keep My sabbaths and venerate My

- ענת שנת שנת האַלְתוֹ עדיתם שנת 29 If any party sells a dwelling house in a walled ממכרו ימים תהיה גאלתו:
- city, it may be redeemed until a year has elapsed since its sale; the redemption period shall be a vear.
- אשר־בַּעִיר 30 If it is not redeemed before a full year has אַשֵּׁר־]לְּוֹ[)לא(חֹמָה לַצְּמִיתַת לָקְנָה אֹתוֹ לְדֹרֹתִיוֹ לְא יָצֵא בִּיבֵל:
 - elapsed, the house in the walled city shall pass to the purchaser beyond reclaim throughout the ages; it shall not be released in the jubilee.
- אַלָּה הַאָרֶץ יְחַשֶּׁב נְאַלָּה הַבָּרִי הַשְּׁב יִעל־שׁהָה הַאָרֶץ יְחַשֶּׁב נְאַלָּה 31 But houses in villages that have no encircling תהיה לו וביבל יצא:
- walls shall be classed as open country: they may be redeemed, and they shall be released through the jubilee.

 - :וער הלווים באלת עולם תהיה ללוים (ערי אַחוַתם בָּאַלָּת עולם תהיה ללוים: 32 As for the cities of Levi, the houses in the cities it holds: Levi shall forever have the right of redemption.
 - 33 ואשר יגאל מן־הלוים ויצא ממכר־בית ועיר אחזתו ביבל כי בת"י עכי הלווים הוא אחזתם בתוך בני ישראל:
- * Such property as may be redeemed from Levi—houses sold in a city it holds—shall be released through the jubilee; for the houses in the cities of Levi are its holding among the
 - . שנה מגרש עריהם לא ימכר כי־אחזַת עולם הוא להם: 34 But the unenclosed land about its cities cannot be
 - sold, for that is its holding for all time.
 - יוִקי בּוֹ נָּר וְתוֹשָׂב וְחִי מַכְּה יִדְן עִמְךְ וְהְחֶזֶקתִ בֹּוֹ נָּר וְתוֹשָׂב וְחִי 35 If your kin, being in straits, come under your
 - authority, and are held by you as though resident aliens, let them live by your side:
 - ים אָקירָ נְשֶׁרָ וְחָרָבִּית וַיְרֵאתִ מְאֱלֹהַיךְ וְחָי אָחִיךָ עְמַךָ: 36 do not exact advance or accrued interest,* but
 - fear your God. Let your kin live by your side as

 - אַרכספּך לאיתתן לו בנשך ובמרבית לאיתתן אכלך: 37 Do not lend your money at advance interest, nor give your food at accrued interest.
- מאָרָץ לָכֶם אָתִראָרָץ לֹתָת לְכָם אָתראָרֶץ am your God, who brought you out of the כַנַען לָהַיִוֹת לַכַם לַאלהִים:
 - land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.

 - be given over to you, do not subject them to the treatment of a slave.
 - 40 כשכיר כתושב יהיה עמך עד־שנת היבל יעבד עמך:
- Remaining with you as a hired or bound laborer, they shall serve with you only until the jubilee year.
 - ינצא מעמך הוא ושל אלימשפחתו (אל־אחזת אבתיו 17 ונצא מעמך הוא ובניו עמו ושל אלימשפחתו (אל־אחזת אבתיו 17 Then they, along with any children, shall be free
 - of your authority; they shall go back to their family and return to the ancestral holding.—

 - קי מַמְכְּרָה מְאַבֶּיךְ מַבְּרָיִם אֲשֶׁר־הוֹצָאתִי אֹתָם מֵאַרֶץ מִצְרָיִם לָא יִמְכְּרָוֹ מַמְבְּרָה לֹא יִמְכְרָוֹ מַמְבְּרָה לַא יִמְכְרָוֹ מַמְבְּרָה לַא יִמְכְרָוֹ מַמְבְּרָה לַא יִמְכְרָוֹ מַמְבְּרָה לַא יִמְכְּרָוֹ מַמְבְּרָה לַא יִמְכְּרָוֹ מַמְבְּרָה לַא יִמְכִּרָוֹ מַמְבְּרָה לַא יִמְכִּרְוֹ מַמְבָּרָה לַא יִמְכִּרְוֹ מַמְבְּרָה בּיוֹ עַבְּרִים בְּאָרִים לְא יִמְכִּרְוֹ מִמְבְּרָה מִמְבְּרָה מִמְבְּרָה מִבְּרָה מִמְבְּרָה מִבְּרָה מִבְּרָה מִמְבְּרָה מִבְּרָה מִמְבְּרָה מִבְּרָה מְבְּרָה מִבְּרָה מִבְּרָה מִבְּרָה מִבְּרָה מִבְּרָה מִבְּרָה מְבְּרָה מִבְּרָה מִבְּרְה מִבְּרָה מִבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרָה מִבְּרְה מִבְּרָה מִבְּרְה מְבְּרְבְּרְה מִבְּרְה מִבְּרְבְּרְיה מְבְּרְבְּר מְבְּרְבְּרְיה מְבְּרְבְּרְיה מִבְּרְבְּרְיה מִבְּרְה מִבְּרְבְיה מְבְּרְיה מִבְּרְבְּרְיה מְבְּרְה מִבְּרְבְּרְיה מְבְּרְבְּרְיבְּרְיה מְבְּרְבְּרְּבְּרְיה מְבְּרְבְּרְיה מְבְּרְה מִבְּרְבְּרְבְּרְיה מְבְּרְבְּרְיה מְבְּרְבְּרְיה מְבְּרְבְּרְבְּרְיה מְבְּרְבְּרְיה מְבְּרְבְּבְּרְבְּבְּבְּרְבְּרְבְּרְיהְם מְבְּרְבְּרְי land of Egypt; they may not give themselves over into servitude —

- 43 You shall not rule over them ruthlessly; you shall fear your God.
- קהָם מַאָּם הַאִּיֹּם אֲשָׁרְ יִהִיּדּלֶךְ מֵאָת הַגּוּיִם אֲשָׁרְ יִהְיִדּלֶךְ מֵאָת הַגּוּיִם אֲשָׁרְ לְבִיבְתִילֶם מַהָּם Such male and female slaves as you may have—it is תקנו עבד ואמה:
 - from the nations round about you that you may acquire male and female slaves.
- עמַלֶם אֲשָׂר הוֹלִידוּ בִּאַרְצְכָם וְהִיָּוּ לָכֶם לַאֲחַזָה:
- אשר אמע מהם תקלו וממשפחתם אשר 45 You may also buy them from among the children of aliens resident among you, or from their families that are among you, whom they begot in your land. These shall become your property:
- 46 והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לכשת אחזה לעלם בהם תעבדו וֹבַאַחֵיכֶם בַּנֵי־יִשׂרָאֵל אִישׁ בַּאָחִיו לא־תַרְהַה בַּוֹ בַּפַּרֵךְ:
 - you may keep them as a possession for your children after you, for them to inherit as property for all time. Such you may treat as slaves. But as for your Israelite kin, no one shall rule ruthlessly over another.
 - 47 וְכֵי תַשִּׂיג יָד גַר וִתושַב עמַך וּמַך אַחִיךָ עמַו וְנִמַכַּר לְגַר תושב עמך או לעקר משפחת גר:
- If a resident alien among you has prospered, and your kin, being in straits, comes under that one's authority and is given over to the resident alien among you, or to an offshoot of an alien's family,

 - יגאלנו: אחר מאחיו יגאלנו: 48 [your kin] shall have the right of redemption even after having been given over. [Typically,] a brother shall do the redeeming.
 - 49 או־דדו או בן־דדו יִגאַלנוּ או־משאַר בשרו ממשפחתו יגאלנו או־השיגה ידו ונגאל:
 - or an uncle or an uncle's son shall do the redeeming—anyone in the family who is of the same flesh shall do the redeeming; or, having prospered, [your formerly impoverished kin] may do the redeeming.
 - 50 וִחְשַׂבַ עִם־קֹנֶהוּ מִשׁנַת הְמַכְרוֹ לוֹ עָד שׁנָת הִיבַל וִהְיָּה כַּסֵף ממכרו במספר שלים כימי שכיר יהיה עמו:
 - The total shall be computed with the purchaser as from the year of being given over to the other until the jubilee year; the price of sale shall be applied to the number of years, as though it were for a term as a hired laborer under the other's authority.
 - 51 אם־עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו:
 - If many years remain, [your kin] shall pay back for the redemption in proportion to the purchase
- ואָם־מִעט נִשֹאָר בְּשׁנִים עד־שַנְת הַּיֹבֵל וְחְשַב־לְּוֹ כְפִּי שַׁלְיו יְשִׂיב 52 and if few years remain until the jubilee year, so
 - shall it be computed: payment shall be made for the redemption according to the years involved.
 - יהיָה עמוֹ לְא־יִרְהָנָּוּ בְּפֶּרֶךְ לְעִינֶיךְ: 53 One shall be under the other's authority as a
 - laborer hired by the year; the other shall not rule ruthlessly in your sight.
 - :אם־לְא יָנָאֶל בַּאָלָה וַיָצֵאׁ בַּשׁנָת הַיֹבֵל הוּא וּבַנִיו עמו:
- If not redeemed in any of those ways, that person. along with any children, shall go free in the jubilee year.